

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΚΑΘΗ
ΗΜΕΡΑ
ΚΤΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΡ. 10
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ Φρ. Χρ. 10

Τιμή Φεβρουαρίου
10 λεπτά 10

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
— ΨΗΦΙΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ —

ΕΤΟΣ Α' | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 21 Σεπτεμβρίου 1903 | ΓΡΑΦΕΙΑ : 'Οδός Οικονόμου άριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 41

ΤΡΕΛΛΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

IV

Τά γέριτα

Τό ένα τοῦ λέει :—Με τὴν πνοή μου,
Κρίνε λευκότερό μου, κοίμου.
Καὶ τὴν αἰγούλα σὺν ἑσθῇ
Τὸ μύρο σου θὰ πάρω !
Σφυρίζει τόλλο ὅταν ἀνθῇ :
—Σὲ μέλω γιὰ τὸ Χάρο !
Κ' ἐγίναν ἀφαντὰ μὲ μίσε
Καὶ τόση ἀπλώθηκε σιωπή,
Φύλλο ὅτ' ὁ φύλλο κυκλαμῆς
Ποῦ ἀκοῖς τί μυστικὸ θὰ εἶπῃ.

Μὰ τὸ λουλοῦδι τὰπαλὸ
Τὸ κρινόδαχτυλό λαλοῦδι
Μὲ τάχειλάκι του δειλὸ
Λέει σ' ἓνα πλάνο πεταλοῦδι :
—Ἀριόφτερό μου ἔτσι καλὸ
Ποῦ μου εἶσαι, σὲ περιπαλῶ,
Πέταξε ἀνάλαφρα ὅτ' ἡ γύρη
Καὶ πάρε μου τὴν ὀμορφιά,
Τὸ κεφαλάκι μου νὰ γύρη,
Πρὶν νύρθῃ ἡ Αἰγούλα ἡ χρυσαφιά...

Τὸ πεταλοῦδι ἀλαφρογέρνει
—Κ' ἦταν τὸ δεῖλ' ὅταν ἦτο—
Καὶ μ' ἓνα χαῖδεμα του παίρνει
Τὴ μωμένον τὸν πνοή,
ἵσῃν νὰ τὸν ἀρπάξουνε τάριμα,
Σὲ μὴ σκληρότατα στιγμή,
Τὴν ὀμορφιά του τὴν αἰσέλια,
Τὸ λουλοῦδι τοῦ κορμὶ.

—Ποῦ πῆς, λευκὸ μου πεταλοῦδι :
Τί δὲν πετιῖς ὅτ' ἡν ἐξοχή ;
—Πετούμενο ἔγινε λουλοῦδι.
Κ' ἔχω ἓνα κρῖνον τὴν ψυχὴ !

Στίχοι : ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΔΙΤΗΣ

ΣΤΟΥΣ ΡΩΜΙΟΥΣ

Ἀφιερώνεται στὸν κ. Καζάζη.

Μπρέ, οἱ Βουργάροι θὰ μᾶς φᾶν
καὶ τὰ στραβά ἄς ἀνοίξουμε,
γιατ' εἶναι παληκάρια·
κι' ἐμεῖς σαχλοὶ δὲν ἔχουμε
παρ' ἀψυχα νὰ δεῖξουμε
προγονικὰ κουφάρια.

Κ. ΤΕΦΑΡΙΚΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΣΗΚΗ ΜΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΝ

ΠΑΙΔΟΜΑΖΩΜΑ

Καλὸ κι' ἅγιο νὰ φυλλαδίζουμε τὴν ἱστο-
ρίαν καὶ νὰ ξεσκάλιζουμε ἡρώεσμοις καὶ δό-
ξες σὲ κάθε τῆς ἐποχῇ. Μὰ σὰ δὲ βρισκουν-
ται; Νὰ τὰ φανταζοῦμαστε τάχα; Κάμποσι
φανταζοῦμαστε πῶς ἔχουμε καλὰ καὶ μεγάλα
στὴ σημερινῇ ἐποχῇ, ποῦ τᾶχουν ἄλλοι, καὶ
τόση ἀπίστη, θαρρῶ, μᾶς σώνει. Ἀς πάρουμε
λοιπὸν τὰ μάτια μας, ἄς πιάσουμε τὴ μύτη
μας, κι' ἄς κατέβουμε μέσα στοὺς πρώτους
δύο αἰῶνες τῆς κλασσικῆς μας ἀδοξίας, ἀναν-
τρίας, καὶ ταπε νοσύνης. Ἀς κατεβαίνεις
μέσα σὲ δύο κατόγια ἀπέραντα. Τοῦ κάκου
ζητᾶς νὰ δῆς πρόσωπα. Ἄλλο δὲ βλέπεις
παρὰ μορφῆς ἀνθρώπινες κ' ἱσκιούς· γιατί τὸ
σκοτάδι ἐκεῖ κάτω εἶναι βαθύ. Σὲ πνίγει ἡ
βώχα, σ' ἀναγουλιάζει τὸ αἶμα, μὰ ἀπ' ὅλα
πώτερο σὲ σπαράζουν οἱ στεναγμοί, οἱ φω-
νές, οἱ ποταμοὶ ἀπ' δάκρυα. Εἶναι μανόδες
καὶ κλαῖνε γιὰ τὰ τέκνα τους. Εἶναι τὸ παι-
δομάζωμα.

Μιὰν ἀπλωσιὰ σὺν πλατεῖᾳ. Σειρὲς ἀγό-
ρια ἀπὸ ἕξ ὥς ἐννιά χρονῶν. Ὁ «πρωτόγε-
ρος» ἐπικεφαλῆς τους, δίπλα ὁ παππᾶς τοῦ
χωριοῦ, καὶ μερικοὶ ἀρματωμένοι Τοῦρκοι,
γιὰ νὰ διαλέξουνε τὰ πιὸ γερά καὶ τὰ πιὸ
ξυπνὰ Ρωμιόπουλα, ποῦ ἀπὸ τὴ στιγμή ἐ-
κείνη δὲν τοῖς ἐμνησκε πιά μήτ' αὐτὸ τό-
νομα, ποῦ σήμερα μᾶς μάθανε νὰ τὸ θαρ-
ροῦμε κι αὐτὸ ντροπὴ μας.

Τὰ διαλέγανε τὰ παιδιά, τὰ κουβαλοῦ-
σανε στὴν ἰσόλη, τὰ βάζανε σὲ τέσσερα ἐπί-
σημα μουςουλμανικὰ σκολεῖα, κι ἀπ' ἐκεῖ
στέλνονταν, τὰ κάπως μέτρια στοὺς πλού-
σιους χτηματίες τῆς Βιθυνίας, τὰ πολὺ μέ-
τρια στὸ Σερᾷ, ἄλλος περιβολάρης, ἄλλος
φύλακας τοῦ Παλατιοῦ, μέγα μέρος στὸ στρατό,
κι αὐτὰ καταντούσανε Γενιτσάροι ἢ Σπαχῆ-
δες, κι ὅσα ἐδγαῖναν ἐξοχα στὴν προκοπὴ
καὶ στὴν ξυπνάδα, περνοῦσανε σ' ἀκόμα ση-
μαντικώτερο Λύκειο, κι ἀπ' ἐκεῖ ἀνεβαίνανε
στὰ πιὸ ἀψηλότερα ἀξιώματα τοῦ σπαθιοῦ,
τῆς πέννας ἢ τῆς πολιτικῆς. Κ' ἔτσι τὸ

σκλαβοπούλο γινότανε τίραννος τοῦ γονιοῦ
του!

Ἐκλαίγαν οἱ μινάδες καὶ καρδοκίχουν-
ταν ἐκεῖ κάτω στὰ φοβερά τὰ κατόγια. Ἀμὲ
οἱ πατέρες; Ἡρέπει νὰ ὑπόφευγαν πολὺ κ' οἱ
πατέρες Ἡρέπει νὰ κλαίγαν κι αὐτοί. Ἵσως
ἔχαναν καὶ τὴν ὁρεξὴ τους, καὶ τὸν ὕπνο
τους γιὰ κάμποσες μέρες. Ἵσως λίγνευαν
κιάλας, ἀπὸ τὸ κλημό. Ὅλα, ὅλα πρέπει νὰ
τὰ πάθαιναν, ἐξὸν ἓνα. Δὲν ἔπαθ' ἓνα ποτέ
τους ἀπὸ ἡρωϊσμό. Ὡς τὰ μέσα τοῦ δεκά-
του ἐβδόμου αἰῶνα, ποῦ ἔπαψε τὸ παιδομά-
ζωμα, δὲν τόπαθ' αὐτὸ τὸ κακό.

Πρωτοφανερώτω πρᾶμα καὶ πρωτάκουστο !
«Ὁλ' ἡ Εὐρώπη τοὺς καιροὺς ἐκεῖνους γλυ-
κοξυπνοῦσε καὶ σπαρτίριζε μὲ κρύφιδες λαχ-
τάρες κι' ὄνειρα ποῦ τὰ βλέπουμε σήμερα
καὶ τελιοῦνται, κ' ἡ ἀποσταμένη Ρωμιοσύνη
στὸ πλάγι τῆς ἄλλο δὲν μπόρεῖ νὰ κατορ-
θῶσ' παρὰ νὰ φῇν ἓνα στεναγμὸ μαζί μὲ τὸ
αἷμά της, ποῦ ἔτρεχε καὶ φούσκωνε τὸ πο-
τάμι ποῦ τὴν ἐπνίγε, ὅλο τὴν ἐπνίγε.

Πρωτοφανερώτω καὶ πρωτάκουστο πρᾶμα,
φωνάζει κι' ὁ ξένος ἱστορικός «ἦνε νὰ σα-
στίσεις, φωνάζει, ποῦ ἓνας τέτοιος λαὸς, ποῦ
καὶ στὰ χειρότερα του κάτι γνώριζε ἀπ' ὑβρί-
ματα, μποροῦσε νὰ χῇ τόση ἀπανθρωπιά,
τόση ἀπονεισιὰ καὶ τόση δεινία, ποῦ νὰ φῇσ' ἓνα
τέτοιον στίγμα νὰ κολλήσῃ στὸ μέτωπό
του ὅλως ἀντίστασι, δίχως θυσιά».

Δὲν ξέρει, μὰ τὸ νοί, ποῖ ἀπὸ τὰ δύο νὰ
κάμῃ ὁ ἄνθρωπος. Νὰ κλάψῃ γιὰ τὴ μεγάλη
ταπείνωσι ποῦ νοιώθει μέσα του διαβάζον-
τας τὸν ξένο ἢ νὰ ξεκαρδιστῇ μὲ τὴν αἰθῶα
μὲ τὴ σχολαστικὴ παρατήρησίν του πῶς ἔ-
πρεπε οἱ δικοὶ μας τότες νὰ φανοῦνε λεβέν-
τηδες ἐπειδὴ μπορεῖ νὰ ξέρανε δύο τρία
κολλυθογράμματα ! Μὰ τὴ γνώριζε δὲ ὁ φί-
λος τὴν παροιμίαν, πῶς ἄλλα εἶνε τὰ γράμ-
ματα κι ἄλλα ἡ γνώσι. Μὰ τὸ γνώριζε δὲ
πῶς κ' ἐκεῖνοι ποῦ εἶτανε στ' ἀλήθεια γραμ-
ματισμένοι — τὸ εἶπαμε τὴς προάλλες — ἔδει-
ξαν ἀφιλοπατρία κι ἀφιλοτιμία πιὸ ἐλεεινῇ.
Αὐτοὶ μήτε σταθίκανε κἀν νὰ χύσουν ἓνα
δάκρυο βλέποντας τὰ παιδιὰ τους νὰ κουβα-
λοῦνται. Κουβαλήθηκαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι
τους, καὶ πῆγαν κ' ἐγίναν ξένοι.

Ἀραγες, γυρεύοντας τοὺς τελευταίους ἐ-

κατό χρόνους νά ξαναφέρουν τήν κλασσική εποχή του Έλληνισμού με μονάχα τ'αυτούσια τ'α γράμματα, που σταθήκανε μύριες φορές ο θάνατός μας, δὲ στρώσαμε τάχα θεμέλια γιὰ καινούριες κλασσικές ταπεινώσεις καὶ καταστροφές; Καὶ πῶς ὄχι! Οἱ φυσικοὶ νόμοι ποτὲς δὲν ἀλλάζουν. Νέο παιδομάζωμα ἐπαίρνε κ' ἔδινε μπροστά στὰ μύτια μας πενήντα χρόνους τώρα. Ἀλλαγμένος ὁ τρόπος μονάχα. Ὁ πρωτόγερος χαμπάρι δὲν το παίρνε. Ἐπαίξε τάβλι αὐτός Ὁ παππᾶς διάβαζε τὸ βαγγέλιο του στὴν ἀρχαία μὴν τύχη καὶ ξυπνήσει τὸ ποίμνιό του. Οἱ μαννίδες δὲν εἶδανε Τούρκους μετὶ μαχαίρες, καὶ δὲν τρομάξανε. Οἱ πατέρες, μήτε ἡ ὁρεξὶ τους δὲ χάλασε. Οἱ δασκάλοι, αὐτοὶ συλλογιούνταν πῶς νὰ ποῦν Ἑλληνικά τὸ φυσέκι, τὸ μπαρούτι, τὸ ταμπουρί καὶ τὸ γιουρούσι. Κι ὡς τόσο χιλιάδες Ρωμιόπουλα ὀλονένα διαλεγόντανε στὰ Μακεδονικὰ τὰ βουνά, ποῦ γενήκανε χιλιάδες Γενίτσαροι κι ἀπὸ τοὺς παλιούς ἐκείνους πὺ φθοερώτεροι, ἔτοιμοι νὰ πολεμήσουνε σήμερα Τούρκους, αὔριο νὰ μᾶς καταπονεῖν κ' ἐμᾶς, — τοὺς γονιούς τους.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ

Ἀπὸ ὅλη τὴ διπλωματικὴν ἀλληλογραφία τῆς «Ἀλκῆστιδος» ποὺ ἐδημοσίευσάμε σὲ δύο συνεχῆ φύλλα, ἓνα συμπέρασμα βγαίνει: πῶς ὁ κ. Χρηστομάνος, ὁ ὁποῖος δὲν μετέφρασε τὴν «Ἀλκῆστι», μολονότι εἶνε ποτισμένος ἴσα μετὸ κόκκαλο μετὶ ξενικὴ φιλολογία καὶ μετὶ ξενικὸ πολιτισμό, μᾶς πρωτοπαρουσιάστηκε ἐδῶ καὶ μετὶ ξενικὸ κοστούμι: Μετὰ σακκάκι δηλ. τοῦ κ. Βουτιεριδῆ, μετὰ πανταλόνι τοῦ κ. Ποριώτη, μετὰ γιλέκο τοῦ κ. Μανῆ καὶ μετὰ καπέλλο, Κύριος οἶδε ποιανοῦ ἀλλοφυοῦ κυρίου. Κ' ἐπειδὴ οἱ κύριοι αὐτοὶ ἀναγκάστηκαν, ἀγνωμοσύνης του καὶ ἀβυσσίδος του ἔνεκεν, νὰ τοῦ πάρουν πίσω τὰ ρούχα τους, ἀπόμεινε γυμνός, θεόγυμνος, μετὰ τὰ φουσκωμένα λογία του καὶ μετὰ τὰ μπαγιατικά περὶ Τέχνης ὄνειρά του. Βλέπετε, γιὰ

ἀδιαντροπιά του δὲν λέμε τίποτε. Αὐτὴ δὲν ἐφιλοδόχησε νὰ τοῦ τὴν ἀφαίρεση κανεὶς: εἶνε καὶ μένει κτήμᾱ του.

* *

Τώρα μιὰ σύντομη καὶ ἀπαραίτητη ἀνακεφαλαίωση τῆς ὑποθέσεως, ἔτσι σὺν ἐπίλογον. Ὁ «Νουμᾶς» (φύλλο τῆς 31 Αὐγούστου) ἀπλῶς τὸν ἐρώτησε ἂν εἶνε δική του ἡ μετάφρασις τῆς «Ἀλκῆστιδος» χωρὶς καὶ νὰ ἀναφέρῃ τὸν πραγματικὸ μεταφραστὴ της.

Ὁ κ. Χρηστομάνος στὴν «Ἀστραπὴ» τῆς 2 Σεπτεμβρίου μετὰ τὴν περιφρημὴν δῆλωσίν του — τὴν ὁποῖαν ὁ καημένος ὁ κ. Μαρκέλλος ἀναγκάσθηκε νὰ ὑπογράψῃ — διακηρύττει πῶς ἡ μετάφρασις δὲν εἶναι τοῦ κ. Βουτιεριδῆ. Ἀναφέρει μ' ἄλλους λόγους ΠΡΩΤΟΣ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίως μεταφραστοῦ. Ὁ «Νουμᾶς» οὐτε τὸν Βουτιεριδῆ οὐτε τὸν Ποριώτη ἀνέφερε.

Ὁ κ. Χρηστομάνος ὅμως δὲν ἀρκεῖται σ' αὐτό. Τὴν ἄλλη ἡμέρα δημοσιεύει στὸ «Ἄστυ» ἓνα γράμμα τοῦ Βουτιεριδῆ, ἀρνούμενου κατηγορηματικῶς τὴν πατρότητα τῆς μεταφράσεως. Τότε ὁ «Νουμᾶς» ἀναγκάζεται, γιὰ νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὴν γάχι του τὸν τίτλο τοῦ συκοφάντη τὸν ὁποῖον ὁ ἐντιμότατος κύριος τοῦ ἐκόλλησε, νὰ ἀποκαλύψῃ διὰ τῆς «Ἐστίας» τῆς 6 Σεπτεμβρίου ποὺ καὶ πῶς καὶ ποτε ἔμαθε πῶς ἡ μετάφρασις ἔγινε ἀπὸ τοὺς κκ. Βουτιεριδῆ καὶ Ποριώτη.

Τὰ πράγματα στὸ σημεῖο αὐτὸ μένουν ἀκόμα θολωμένα. Ἐκεῖνο τὸ ἀναθεματισμένον γράμμα τοῦ Βουτιεριδῆ, τί τὰ θέλετε, ἐχειροτονοῦσε τὸν κ. Χρηστομάνο μεταφραστὴ τῆς «Ἀλκῆστιδος» καὶ τὸν «Νουμᾶς» συκοφάντη κακοηθέστατον. Ἐρχεται ὅμως ὁ Ποριώτης, τὸ παληκάρι ὁ Ποριώτης, καὶ μετὰ τὸ γράμμα του τὸ ἀποκαλυπτικώτατον («Ἐστία» 3 Σεπτεμβρίου) βάζει πρόσωπα καὶ πράγματα στὴ θέσιν τους. Ὁ κ. Χρηστομάνος ξεσκεπάζεται, μετὰ σατανικὴν ἀβρότητα καὶ μ' ἓνα χιούμορ Ἑγγλέζικο, γνησιώτατον, καὶ ἡ «Ἀλκῆστις» χωρίζεται εἰς τρία μερικὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ ἐπὶ δύο ἐλόκληρα χρόνια ποζάρων ὡς μεταφραστὴς της δὲν παίρνει κανένα.

Ἀπὸ τὸν Ποριώτη ξεθαρεύει κι' ὁ Βουτιεριδῆς: ἀρνήει τὴν ἐπιφύλαξιν κατὰ μέρος καὶ μᾶς ἀποκαλύπτει («Νουμᾶς» 14 Σεπτεμβρίου) πῶς τοῦ πῆρε τὸ πρῶτον γράμμα ὁ κ. Χρηστομάνος, γιὰτὶ τοῦ τὸ πῆρε καὶ γιὰτὶ τὸ δημοσίευσε.

Τὴν κατακεφαλιὰ αὐτὴ ἡ «Ν. Σκηνὴ» δὲν τὴν ἐπερίμενε. Καὶ γι' αὐτὸ ἀρχίζει νὰ ζητᾷ γύρω της συμμάχους. Καὶ βρίσκει τὸν χαριτωμένον κ. Πιέρ Μωρεᾶ, τὸν αὐτοτιτολοφορηθέντα ἡμίθεον (Βλέπετε καὶ τελευταῖον φυλλάδιον «Κριτικῆς»: «Ἡμίθεοι καὶ Φιλισταῖοι ἐπὶ Πέτρου Ζητουριάτη») τοῦ ὑπαγορεύει μιὰ συνέντευξιν, βρίζει καπηλικώτατα τὸν Ποριώτη, τὸν ἀποκαλεῖ ἀγράμματο (!) καὶ ἀφοῦ τοῦ ἀφαιρῇ τὸν «Ἀλκῆστι», προσπαθεῖ νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ καὶ τὴν «Λοκάντιέρα» διὰ τῆς μεθόδου τῆς ὑπαγορεύσεως.

Ὁ Ποριώτης ὅμως δὲν εἶνε ἀπὸ κείνους ποὺ χαρίζουν κάστανα. Μ' ἓνα τοῦ γράμμα στὴν «Ἐστία» (13 Σεπτεμβρίου) καὶ μ' ἓνα ἄλλο γράμμα τοῦ στὸ «Νουμᾶς» (14 Σεπτεμβρίου) δίνει τὸ τελευταῖον κτύπημα στὸν θεατρώνη τῆς Ὀμονοίας καὶ τὸν ἀποδεικνύει ὡς ἓναν ἄνθρωπον κακῆς πίστεως, ποὺ ντραλισμένος ἀπὸ τὸ ξέσκιμα τῆς μάσκας τοῦ ἀγωνίζεται νὰ σωθῇ μετὰ ἀδιάντροπες βρισιὰς καὶ μετὰ ψευτιὰς χονδροειδέστατες.

* *

Αὐτὸς εἶναι ὁ κύριος ποὺ ἦρθε ἐδῶ γιὰ νὰ δημιουργήσῃ τὸ Ἑθνικὸ Θέατρο καὶ γιὰ νὰ ρεκλαμάρῃ τὸν Παλαμᾶ. Ὡς μᾶς ρωτήσετε τώρα: Κ' ἦταν ἀνάγκη νὰ γίνῃ τόσος λόγος γι' αὐτὸν τὸν κύριον;

Βεβαίως! Ἀφοῦ ὁ κύριος αὐτός ἀποθρασύνθηκε ἀπὸ τὴν ἀνοχὴν μας καὶ τὴν ἀνοχίαν μας τόσο ὥστε νὰ μὴν περιορίζεται στὶς κερδοσκοπικὰς ἐπιχειρήσεις του, ἀλλὰ νὰ ζητᾷ νὰ μᾶς καθίσῃ καὶ στὸ σθέρεον, ἔπρεπε μιὰ καὶ καλὴ νὰ ξεσκεπαστῇ γιὰ νὰ συνειθίσῃ νὰ τέβεται ἐκείνους ποὺ μετὰ τὴν ρεκλάμα τους τὸν ἐκάναν νὰ κοκορεύεται σήμερα καὶ γιὰ νὰ πάψῃ νὰ φασκελώνῃ ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὴν βελουδένια αὐλαίαν του ἐκείνους ποὺ μετὰ τὸν παρὰ τους συντελοῦν στὸ πανηγυρικὸν ρεζίλῃμα τοῦ ὄνειρου τῆς Κόγχης τοῦ Διονύσου.

Ὑστερ' ἀπὸ τὸ μασκαράλῃκι τῆς «Ἀλκῆστιδος» θάφῃς ὁ κ. Θεατρώνης τὴν κόγχην τοῦ Διονύσου ἡσυχῇ καὶ θὰ συμμαζεύθῃ κάτω ἀπὸ τὸ ὑποβόλειον τῆς κόγχης τῆς Ὀμονοίας. Καὶ τὸ κέρδος γιὰ μᾶς, ποὺ τὸν εἶχαμε ὡς τώρα σὺν κακῷ σπειρί στὸ σθέρεον μας, δὲν θὰ εἶναι μικρό.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

7

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

7

ΑΛΕΞ. ΠΑΝΤΑΖΗ

ΜΑΛΛΙΑΡΟΣ ΚΑΙ ΜΑΛΛΙΑΡΟΙ

Τὸ ἄγνόν παραγωγικὸ πνεῦμα μᾶς εἶπε τὴ γνώμη του ὀρθῶς-κορτά, καὶ μᾶς εἰδείξε τὴν ἀλήθειαν μετὰ τὰ ἔργα του, ποὺ νὰ μπορέσουμε καὶ μετὰ νὰ μορφώσουμε γνώμην. Ἡ μελέτη αὐτῶν τῶν ἔργων θὰ μᾶς πειθαναγκάσει νὰ παραδεχτοῦμε τὴ δημοτικὴν γιὰ φιλολογικὴν μας γλῶσσαν καὶ ἡς λυπηρὴν ὡς δουλωθεῖσα ἀπὸ τῶν κάποιων ποῦλεγε πῶς ἡ «δημοτικὴ»... οὐτ' ἐν τῇ ποιήσει εἶναι ἀνεκτὴ» (Κ. Ράδου. Ὁ ἐν Γαλλίᾳ κ. τ. λ.) κ' ἔχουσιν μαῦρα δάκρυα ὅταν εἶδε τὸ «Ψάουστ» τοῦ Γκαί-ε μεταφρασμένον σὲ ζωντανὴν καὶ πῶς γλῶσσαν ἀπὸ τὸν κ. Προβελέγγιο. Ὑ-

στερ' ἀπὸ τόσα ποὺ βλέπει κι' ἀκούει κανεὶς, πῶς νὰ μὴν πιστέψῃ πῶς οἱ κ. καθαρολόγοι δὲ διαβάζουν, δὲν ξεμτάζουν — καὶ μιλοῦν;

Ὁ, τι κι' ἂν πῇ γιὰ τὴν ἀληθινήν μας γλῶσσαν ἓνας καθηγητὴς, ὅς εἶναι καὶ πρῶην, ὅ, τι κι' ἂν πῇ ἓνας καθαρολόγος, ὅς μᾶς πειράζει. Ἀπὸ τὰ λόγια τους μονάχα φαίνονται πῶς εἶναι ὁ ἓνας δάσκαλος καὶ ὁ ἄλλος δασκαλοπαίδι. Ὁ κόπος δὲν ἀξίζει νὸ συζητήσῃ κανεὶς μαζί τους, καὶ νὰ βελήσῃ νὰ τοὺς δεῖξῃ τὸ σωστὸ, γιὰτὶ ὡς κι' ὅταν ἤθελε δυνθῆναι νὰ τοὺς δεῖξῃ τόσο φανερά, ὅσο εἶναι τὸ δύο καὶ δύο κάνουν τέσσαρα, τὴν ἀπάτην, δὲν ἤθελε κατορθώσῃ μήτε μετὰ αὐτὸ νὰ τοὺς πείσῃ. (Κονεμένος) Ἀφοῦ γιὰ ἓνα δάσκαλον καὶ γιὰ ἓνα δασκαλοπαίδι ἡ λέξις «μαλλιαρός» εἶναι συνώνυμη μετὰ «ἐπαναστάτης», «αἱρετικὸς», «ἀντεθνικὸς», «ἀστοιχείωτος», «ἀμεταδιδάκτος», «ἀνερμάτιστος», κ. τ. λ., ὅς τοὺς ἀφήσουμε καὶ μετὰ νὰ ξεθυμάνουν μετὰ τὴν σοφίαν τους καὶ νὰ θουραλίζονται μετὰ τὴν γνώμην τους, γιὰτὶ δὲ θὰ καταδέχονται ν' ἀνοῦνε «αἱρετικούς» καὶ «ἀμεταδιδάκτους». Ἐμεῖς πρέπει νὰ τοὺς ἀκοῦμε, καὶ νὰ τοὺς διαβάσουμε — γιὰ νὰ μιλοῦμε, μονάχα τοὺς παρακαλοῦμε νὰ μὴ μᾶς φορτώνουν μετὰ τόσα πολλὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα, γνωστὰ καὶ κινουριοεισμένα, καὶ ὅ, τι θέλουν ὅς κινούν.

* Ἀς κάμω ὅ, τι θέλουν, μόνο ὅς μᾶς ἀφήσω καὶ μὴ μᾶς ἐπειράζουσιν τὰν πρῶτα μπλεῖν νὰ ζήσω.

λένε κάτι κρητικοὶ στίχοι.

Πῶς μιλοῦν οἱ δασκάλοι καὶ τὰ δασκαλοπαῖδια φάνηκε ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ κ. πρῶην καθηγητῆ, στὸ Ζάππειον, καὶ ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ κ. καθαρολόγου, στὸ ξενοδοχεῖον.

Τὸ περίεργον — ἴσως καὶ τὸ κακὸν — εἶναι ποὺ πολλοὶ ἄθωοι ἄνθρωποι, χωρὶς νὰ θέλουν νὰ δείξουν σοφίαν, χωρὶς νὰ θέλουν νὰ προβάλλουν γνώμην, λένε ὅ, τι ἀκούουν μετὰ μεγάλη δόση φαντασίας, καὶ μετὰ μωροπιστὶς βυζαντινοῦ χρονογράφου.

Μοῦτοχρὲς μιὰ φορὰ ν' ἀκούσω ἓναν πολὺ καλὸν ἄνθρωπον, ἡλικιωμένον, νὰ μιλῇ γιὰ τοὺς «μαλλιαρούς», χωρὶς νὰ τοὺς ξέρῃ, δίχως νάχῃ ἰδέαν ἀπὸ φιλολογία καὶ ἀπὸ γλῶσσαν φιλολογικὴν. Ὁ ἄθωος αὐτὸς ἄνθρωπος εἶχε ἀκούσει ἀπὸ ἄλλους πῶς ὑπάρχουν «κάποιοι μαλλιαροὶ» καὶ πῶς αὐτοὶ γράφουν ἀπλά, μὰ ἔχουν κι' ἄλλους ἀγνωστοὺς σκοπούς. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δασκαλοναρκωμένος δὲν εἶπεν, γιὰ γλῶσσαν δὲν πολυκοιτίζονταν, ἀφοῦ μετὰ τὴν γλῶσσαν ποῦλερε παιδιοῦθε συνεννοούνταν πολλὰ ὠραῖα, καὶ ὅμως ἔλεγε, θυμοῦμε καλὰ, σὲ μερικοὺς ποὺ δασκαλοβόλιζαν τοὺς «μαλλιαρούς».

— «Τί νὰ σᾶς πῶ, παιδιὰ: μοῦ φαίνεται πῶς δὲν πρέπει νὰ τοὺς καταδιώκουν (1) αὐτοὺς τοὺς «μαλλιαρούς». Ἐμαθα πῶς εἶνε πολλοὶ δυστυχεῖς ἄνθρωποι.